Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays

LETO—YEAR X. | Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., TOREK 31. JULIJA (JULY) 1917 | ŠTEV.—NUMBER 178.

porazuma o živilski predlogi še ni.

NAT ZAHTEVA ŽIVILSKO VRAVO IZ TREH ČLANOV.

gresniki v konferenčnem od-ru nasprotujejo tej zahtevi.

Washington, D. C. — Senat od-o zahteva, da tvorijo tri ose-živilski upravni svet, mesto da mesto živilskega upravitelja ell Herbert C. Hooverju. Rav-ko zahteva senat, da se izvo-kupen kongresni odbor, ki naj muje, kako se vodi vojna. rešeni konferenčniki na-tujejo vsem predlogom, ki je sprejel senat, vendar so se konečno sporazumeli glede vseh dlogov izvzemši skupnega gresnega odbora za nadzoro-je vojne in živilskega odbora. Kongresnik Lever, predsednik rničnega poljedelskega odse-bo vztrajal do zadnjega proti tnim predlogom. Če ne pride sporazuma, ne bo preostajalo ega kot sporočiti obema rnicama, da se konferenčni od-ne more zediniti in zahtevati treba nove inštrukcije.

pravi ni všeč, če ostane pri porazumu, ker bo republi-i imeli potem priliko, da iz-o glasovanje v zbornici o kon-nem odboru za nadzorovanje e.

ljub temu, da se razprave o ki predlogi zavlačujejo, iz-Hoover svoj načrt za kon-iranje živil. Naznanil je, da vezni rezervni odbor dovolil posojila na krompir v sklaih, da ne pade v roko špeku-om in profitarjem.

onferenčni odbor se je zedi-da pridejo pod vladno nad-tvo olje za kurjavo, naravni umetna gnojila, tvarine za tna gnojila, farmarske po-čine in stroji za obdelovanje a.

natni predlog, da tvorita $2 šelj pšenice minimalno ce-je bil sprejet z dodatkom, da ride v veljavo za letošnji pri-k.

prejet je bil tudi predlog, da zvezna obrtna komisija dolo-ceno premogu.

prejeli so predlog, da ima vla-pravico kupiti po pametni in eni ceni kurivo, pšenico, mo-fižol in krompir. Vlada lahko zame klavnice, tovarne, rud-naprave za olje in plin in a podjetja in jih obratuje.

OWI UNIČUJEJO ŽUŽELKE PRIDELEK NA POLJU.

nes, Ia. — Iz mnogih krajev armarji pritožujejo, da so ril-ji pričeli najedati krompir-stebla. Tudi uši delajo veli-kodo.

roti rilčkarju je najbojlše stvo, da farmarji obirajo ste-in uničujejo hrošče. Proti u-je pa najboljše sredstvo žaj-a. En funt žajfe (mila) zado-e za deset galon vode, ali pa unče navadnega mila na dve galoni vode. Ko je zmes na-ljena se je z vodo zalije in ži.

MCI NE SMEJO NA IZLETNIŠKE PARNIKE.

ew York, N. Y. — Od petka smejo nemški podaniki na iz-iške parnike v New Yorku, je nevarnost, da dobe infor-je ki koristijo sovražniku.

OMET SKOZI PANAMSKI PREKOP NARAŠČA.

anama. — Uradno poročilo iz-je, da je v zadnjem fiskalnem plulo skozi panamski prekop ladij. V letu 1916 je plulo panamski prekop le 787 la-v letu 1915 pa 1,008.

AVKA JE ZAKLJUČENA.

ewaunee, Mich. — Rudarji v bicevem rudniku so sklenili, zastavkajo danes zjutraj ob

Miljoni pojdejo za nove topove.

FRANCIJA JE PONUDILA TOPOVE AMERIŠKI VLADI.

Ameriški topovi ostanejo doma za izvežbanje topništva nove armade.

Washington, D. C. — Miljoni pojdejo samo za poljsko topništvo, da Združene države postanejo to, kar je v očeh vojaških strokovnjakov sila prve vrste v vojni.

Vojaška uprava sodi, da potrebujejo Združene države na tisoče topov, preden bo vojna končana in da konča z uspehom za zaveznike. Iz vojaških obzirov molči vojaška uprava o natančnem številu topov.

Vojni department ima sedaj šest sto topov pripravljenih za fronto. Zadnja leta je bilo na leto izdelanih 50 topov. To število je zadostovalo, da je krilo topove, ki so postali nerabni. Vojno upravo zdaj čaka naloga, da opremi armado s kolikor mogoče največjim številom topov.

Francoska vlada je takoj izrekla, da je pri volji prepustiti ameriški armadi vse topove, ki so jih producirali odveč v zadnjem letu. Ponudba je bila seveda sprejeta.

Francija ima na tisoče topov, ki jih lahko odstopi ameriški vladi. Za ameriške topove je treba le predelati kaliber in potem lahko rabijo enako municijo za ameriške in francoske topove.

V podučenih krojih govore, da sedaj ne pošljejo ameriških topov v Francijo, da se ne zmeša municija. Topovi ostanejo tukaj in bodo služili za izvežbanje topništva.

STAVKA ŽELEZNIČARJEV KONČANA.

Chisago, Ill. — Stavka ogibališčnih čuvajev in premikačev je končana in obrat na železnicah je zopet normalen. Konferenca je trajala v pondeljek zjutraj do 5:30. Udeležili so se jo zastopniki železničarskih bratovščin in glavni ravnatelji devetnajstih železnic.

Konferenca je pričela ob 2 zjutraj in ob 5:30 sta izdali obe stranki skupno izjavo, ki je bila posledica razprave.

Glavne točke v pogodbi so:

Železničarji se vrnejo na delo z vsemi v službi pridobljenimi pravicami.

Čas za obed izravna odbor osmih v New Yorku.

Poseben odbor nastavlja nove uslužbence in imenuje mojstre za tovorne kolodvore.

Policija je izvedla obširne priprave kot ponavadi, ki so se izkazale za nepotrebne. Železniške družbe so importirale stavkokaze, da prevzamejo mesta štrajkarjev. Koliko je bilo teh ljudi importiranih, ki so vedno pripravljeni napasti svoje tovariše zahrbtno, ni bilo poročano v javnosti. Vsekakor pa dokazuje importacija stavkokazev, da so bile železniške družbe pripravljene na vse eventualnosti. In odtod izvira, da je policija izvedla obširne priprave.

KOZE V PHILADELPHIJI.

Philadelphija, Pa. — Tukaj so stavili osepnice skoraj 3,000 ljudem, večinoma zamorcem, ker se je pojavil en slučaj osepnic.

Tri sto policajev je z vrvjo zagradilo pred solnčnim vzhodom dotični okraj, in potem je pričelo 30 zdravnikov staviti osepnice.

SRNE DELAJO VELIKO ŠKODO.

Atlantic City, N. J. — Farmarji iz okraja Atlantic so poslali governerju Edgu peticijo, v kateri ga vprašajo za odpomoč proti srnam. Farmarji izjavljajo, da so jim srne napravile nad deset tisoč dolarjev škode v zadnjih dveh mesecih.

Organizirano delavstvo in svetovna vojna.

Italijanski delavci in socialisti so izdali manifest.

Zborovanje strokovne organiziranega delavstva in socialistov vseh dežel se mogoče vrši kmalu.

Chicago, Ill. — Splošna delavska strokovna organizacija in socialistična stranka v Italiji sta izdali proklamacijo, v kateri izjavljata, da prihaja čas, "da pride po dolgem in sirovem uničevanju doba za ureditev socialnega življenja in uvedbo novih socialnih in političnih razmer." To naziranje se splošno širi med strokovno organiziranim delavstvom in socialističnimi organizacijami.

Proklamacija zahteva republikansko formo vlade na podlagi ljudske suverenitete, ki naj jo izraža zbornica, v katero ljudstvo izvoli svoje poslance. Nadalje zahteva odpravo senata in uvedbo splošne, enake in direktne volilne pravice za oba spola, proporcionalno zastopstvo, pravo direktne ljudske zakonodaje skozi inicijativo, referendum in veto. Neomejeno zborovalno svobodo in organizacijsko pravo, pravico do štrajka in propagande. Odpravo politične policije in tajne diplomacije. Objavljene morajo biti vse diplomatične pogodbe, odpraviti se mora uvoznina, znižati se mora javen dolg, občine morajo dobiti samovlado. Zemljišča naj postanejo splošna ljudska last, do katerih imajo pravico le oni, ki jih obdelujejo. Osemurni delavnik za vse industrije, penzija za stare ljudi in pohabljence. Zavarovanje proti brezposelnosti, enaka mezda za delavce in delavke, zakone za varstvo delavcev in obvezni višji šolski poduk.

Italijanski cenzorji niso dopustili, da pošljejo proklamacijo v tuje države, da drugod ne izvedo, kaj zahtevajo talijanski strokovno organizirani delavci in socialisti. Prepoved ni dosti izdala, kajti proklamacija je danes znana po širnem svetu.

Mednarodna konferenca, ki jo je sklical ruski vojaški in delavski svet, se ima vršiti prvega septembra v Stockholmu na Švedskem. Zastopniki strokovno organiziranih delavcev in socialistov iz zavezniških držav hočejo zborovati v Londonu, nemški socialisti pa hočejo obdržavati strankino zborovanje dne 15. avgusta. Iz teh mnogih zborovanj se lahko rodi konfuzija, ki lahko splošno konferenco zavleče za nekaj tednov. Rusi so podali poziv na delavce vseh dežel, da naj se povsod bojujejo za pravo demokracijo, ker drugače ne bodo mogli Rusi vzdržati proti privilegiranim slojem, ki vladajo svet. Splošno sodijo, da so vse evropske vlade nasprotnice nove Rusije, javno ali pa tajno.

Organizacija železničarjev v Veliki Britaniji je obdržavala konvencijo v Londonu. Organizacija šteje 340,000 članov in obsega uslužbence skoraj vseh železničarskih kategorij. Senzacijo je povzročilo soglasno odobrenje predloga H. J. Thomasa, člana parlamenta, da mora vladni stenograf takoj zapustiti dvorano. Delegati so rekli, da nimajo nič proti časnikarskim poročevalcem, ali zdi se jim, da če ostane vladni stenograf v dvorani, da so pod nadzorstvom.

Avstralska delavska stranka, delavske strokovne organizacije in društva naprednih ljudi zdaj glasujejo o predlogu, ki nalaga vladi, da podvzame korake za sklenitev miru.

Karl Liebknecht, znan nemški socialist in poslanec nemškega državnega zbora, ki je zagovarjal mir in direktno obtožil junkerje, da so zakrivili vojno, in je bil radi tega obsojen na trideset mesecev trdega dela je zelo težko bolan. Trikrat je poskusil izvršiti samomor, ki so ga preprečili jetniški pazniki.

Zadnji računski izkaz nemških strokovnih organizacij izkazuje, da so izdale od 1. avgusta 1914 do 1. januarja 1917 $15,000,000 za podporo. Največ podpore je bilo izplačane ženam in otrokom vojakov in brezposelnim delavcem v začetku vojne.

V industrijalnih središčih na Španskem je bilo proglašeno vojno stanje. Proglašenih je bilo mnogo revolucionarnih stavk in prišlo je do bojev s policijo. Ponekod so se puntali tudi vojaki. Španija stoji na ognjeniku in vsak čas lahko izbruhne revolucija.

Chicago, Ill. — Adolph Germer, tajnik amer. socialistične stranke je dobil pismo od J. Ramsay MacDonalda, tajnika socialistične eksekutive v Veliki Britaniji, ki naznanja, da se mogoče kmalu vrši konferenca vseh socialistov — iz nevtralnih in vojskujočih se držav.

Germer je naznanil, da je ameriška eksekutiva sklenila, da pošlje delegate k londonski konferenci socialistov iz zavezniških držav, ki se ima vršiti dne 8. avg., in k enaki ruski konferenci.

McDonald piše, da ni navdušenja za londonsko konferenco v delavski stranki in v socialistični stranki Velike Britanije, ampak sklicana je bila, da izvrši potrebno in prvo delo za širšo in večjo konferenco, na kateri bodo zastopani socialisti in delavci iz vojskujočih se in nevtralnih držav.

Ameriška delavska federacija je dobila povabilo, da pošlje delegate k londonski konferenci.

Mooris Hillquitt je na vprašanje, če je eksekutiva sklenila, da pošlje delegata v London, odgovoril sledeče:

"Dobili smo vabilo, da se udeležimo konference in odgovorili smo, da se je udeležimo če se je udeleže tudi Rusi.

Kasneje smo dobili obvestilo, da se konferenca vrši 8. avgusta in brzojavili smo takoj, da se nam je ne bo mogoče udeležiti v tem času in vprašali smo, da jo odlože. Tako stvar zdaj stoji."

Jasno torej še ni, če se ameriški socialisti udeleže konference v Londonu in če bo konferenca pričela osmega avgusta.

Iz Florence prihaja vest, da so talijanski socialisti sklenili, da se udeleže konference v Stockholmu in v Zimmerwaldu.

STRELA JE UDARILA V VOJAŠKI ŠOTOR.

St. Louis, Mo. — Ko je strela udarila v vojaški šotor, so bili trije vojaki ubiti, tucat vojakov pa opaljenih.

Mrtvi so: H. S. Davis, saržent; Dwight L. Crumjs, prostak in Charles B. Carroll, prostak. Vsi so služili pri prvem misouriskem miličarskem pešpolku.

NASADIL SE JE NA VILE.

Maiden Rock, Wis. — 17letni Roy Seifert je padel tako nesrečno s senene kopice, da so se mu vile zasadile v trebuh. Nekaj minut kasneje je izdihnil.

VREME.

Danes odneha vročina v Illinoisu; južni vetrovi se spremene v severne.

Solnčni vzhod ob 4:41 a. m.; solnčni zahod ob 7:11 p. m.

Govorice o miru iz Nemčije in drugo.

NEMČIJA IMA IZBORNO ORGANIZIRANO ŠPIJONAŽO.

Prisvojila si je zapisnik tajne seje francoskega parlamenta.

London, 30. jul. — Reuterjev poročevalec javlja iz Curiha, Švica, da je tamkaj prišel Mathias Erzberger, vodja katoliškega centruma v nemškem državnem zboru in dejal poročevalcu lista "Zuricher Nachrichten" sledeče: "Ako bi mogel osebno govoriti z Lloyd Georgom (angleškim ministrskim predsednikom) ali z Balfourjem (angleškim ministrom zunanjih zadev), sem prepričan, da bi dosegla v par urah sporazum, na temelju katerega se bi lahko začela oficijelna pogajanja za mir."

Petrograd, 30. jul. — Tukaj se je pojavila govorica, da je Nemčija zopet ponudila Rusiji zelo zapeljive pogoje za separaten mir. Nemčija upa, da bo s to ponudbo premotila delavske, vojaške in kmečke delegate na generalnem zborovanju v Moskvi, ki se prične danes, toda iz zelo vplivnega vira javljajo, da na zborovanju se ne bo razpravljalo o nikakršnih mirovnih ponudbah.

Berlin čez London, 30. jul. — Novi kancelar, dr. Georg Michaelis, je včeraj izjavil vpričo večje skupine nemških časnikarjev, da je zadnji govor Davida Lloyd Georga v Londonu pokazal, da Anglija ne mara "miru po pogodbi", temveč hoče voditi vojno do konca, kar pomeni zasužnenje Nemčije po nasilju njenih sovražnikov. Michaelis se sklicuje tudi na aCrsona, ki je rekel nedavno v Belfastu, da se bodo začela pogajanja za mir še le tedaj, kadar se nemške armade umaknejo za reko Reno.

Dalje je dejal kancelar, da ima nemška vlada črno na belem dokaze, ki spričujejo, da se Anglija, Francija in Italija še zdaj pripravljajo na aneksije. Ti dokazi so v obliki zapisnika tajne seje v francoskem parlamentu, ki se je vršila 2. junija. S to izjavo je kancelar ob enem pokazal, kako neprekosljiva je nemška špijonaža, ki je v stanu dobiti iz Pariza oficijelne dokumente po treh letih vojne.

Kancelar je na podlagi tega zapisnika dejal, da sta morala ministrski predsednik Ribot in bivši predsednik Briand priznati na tajni seji vsled interpelacije dveh poslancev Mouteta in Cochina, ki sta se malo prej vrnila iz Petrograda, da je Anglija in Francija nedolgo pred rusko revolucijo sklenila z ruskim carjem dogovor za osvajanje nemškega in avstrijskega teritorija. Ta dogovor je podpisal francoski poslanik M. Doumergue v Petrogradu na sestanku z bivšim carjem. Po tem dogovoru ima Francija dobiti ne samo Alzacijo in Loren, temveč tudi Saarbruecken in večji kos teritorija na levem bregu Rene; razen tega so zavezniki namenili Franciji tudi Sirijo. Ko je pa nastopila v Rusiji revolucionarna vlada, je protestirala proti tej pogolbi in izjavila, la se nova Rusija ne bo borila za francoska in italijanska osvajanja Nato je francoska vlala poslala v Petrograd Albert Thomasa, predsednika francoskega vojnega sveta, da skuša potolažiti Tereščenka in ostale ministre v Rusiji.

Na dotični tajni seji v francoski zbornici je bila vroča debata in na Brianda so letele vroče besele. Končno je moral Ribot na zahtevo poslanca Renaudela, volitelja socialistične večine, pokazati dotično tajno pogodbo z Rusijo, medtem ko je Briand v razgretosti vpil, da revolucionarna Rusija se bo morala držati pogodbe, ki jo je sklenila caristična Rusija in da se Francija ne bo zmenila, kaj pravijo o pogodbi nižji sloji v Rusiji. Moulet, ki je bil v Rusiji, je dejal v debati, da so ga v Petrogradu vprašali, če je Alzacija-

(Dalje na 2. strani, 6. kolona)

Od Baltiškega morja do Pripeta divja klanje.

RUSKA FRONTA V VZHODNI GALICIJI ŠE NI TRDNA.

Rumunci so dosegli uspehe in ujeli 1245 sovražnikov.

Petrograd, 30. jul. — Vojni urad javlja: Od Baltiškega morja do Pripeta je bilo včeraj topniško bojevanje. Zapadno od Mirabaga v Galiciji so naše čete odbile nemški napad. V smeri od Tarnopola in dalje proti jugu so se Nemci približali črti, ki drži čez Okrimovice, Romanovko, Jerebko, Kolodijevko, Polnakaletmansko, Eleonorovko in Sorokikrogulec. Zapadno od Gezijatina so naše čete pod pritskom sovražne moči izpraznile linijo Čelarutka-Dentirovka. Zapadno od Zaleščika je sovražnik okupiral Jasenijopolni in Toporovce. V Karpatih severnoiztočno od Kirlibabe, je sovražnik po mnogih napadih potisnil nekoliko nazaj naše oddelke.

Dunaj čez London, 30. jul. — Naše in nemške čete, ki prodirajo proti jugu, se bližajo zapadni meji Bukovine. Severno od Dnjestra se Rusi umikajo proti Zbrožu. Naše čete so prekoračile Jagelnico in napradovale iztočno od Trembovle.

Berlin čez London, 30. jul. — V iztočni Galiciji so se Rusi umaknili čez gališko mejo na obeh straneh Husijatina. Naše čete so dosegle Zbroč. Med Dnjestrom in Prutom se skušajo Rusi ustavljati, toda močan napad od naše strani je zdrobil ruski odpor in naše prodiranje se nadaljuje na obeh straneh Dnjestra. V čeremoški dolini smo vzeli Kuty. V gorah so naše čete dospele do linije Šelpon-Moldavija-Sulica.

Rumunska fronta.

Petrograd, 30. jul. — V smeri proti Kezdi-Vasarhely so napredovali Rumunci in okupirali vrsto hribov šest milj zapadno od Monastirke, kakor tudi hribe zapadno od Dragoslave in okolici Zaleserija.

London, 30. jul. — Rumunsko uradno poročilo: Naše in ruske če-

Dalje na 3. str. 1. kol.

ZADNJE VESTI.

London, 30. julija. — Admiraliteta poroča, da je bil angleški križar "Ariadne" torpediran in potopljen. Odrinil je 11,000 ton vode in je bil križar starega sistema.

Washington, D. C. 30. julija. — Predsednik Wilson soglaša z rezolucijo senatorja Mc Cumberja, ki jo je ugodno priporočil odsek za zunanje zadeve in ki določa, da prično pogajanja, da bodo tudi inozemci poklicani pod orožje.

Springfield, Ill. 30. julija. — Dr. C. Clair Drake, predstojnik državnega zdravniškega sveta, svari vse prebivalce v Illinoisu, naj nikar ne kupijo prilepka, ki je v Ameriki poznan pod imenom "court-plaster" in ki ga ludje rabijo navadno za majhne rane. Zdravnik je izdal svarilo, ko so pri pregledu prilepka našli na njem bacile.

Kanadski glavni stan na Francoskem, 30. julija. — Kanadske čete so danes zjutraj napredovale po manjših operacijah v pokrajini Reserwoir Hilla do mesta Cite de Moulin, ki tvori edino predmestje med Reserwoir Hillom in Lensom. Zgube Kanadčanov so bile majhne. Njih pridobitev jih vsposobija, da so gospodarji nad pokrajino, ki se razteza 1000 jardov severno in južno, globoko pa 400 jardov.

Atlantična luka, 30. julija. — V zasidrani ameriški transportni parnik, ki je čakal na povelje, da odrine na morje, je zavozil ameriški parnik, ki je plul v luko.

Parnik je hitel proti obrežju, da nasede na peščenine.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sundays and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

31

Datum v oklepanju n. pr. (Junija 30-17) poleg važega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI PRINESE LEGISLATURA ODPOMOČ?

Premogarski baroni v Illionisu se na zahtevo državnega obrambnega sveta, da naj znižajo ceno premogu, ošabno odgovorili: "Cene ne znižamo! Od leta 1912 je prva ugodna prilika, da lahko "zaslužimo" nekaj."

Ali to še ni bilo vse. Premogovniški baroni so v svoji ošabnosti in predrznosti, zanašajoč se na svojo gospodarsko moč, celo rekli, da državni obrambni svet nima pravice, da uvede preiskavo, kako visoki so produkcijski stroški.

V teh besedah je precej nesramnosti, prave kapitalistične nesramnosti, kakeršne so zmožni ljudje, ki si domišljajo, da imajo uvekovečeno pravico do izkoriščanja ljudstva in da jim nihče te pravice vzeti ne more.

Premogovniški baroni v Illinoisu si domišljajo, da je njih pravica do izkoriščanja ameriškega ljudstva ravnotako trdna in vekotrajna. kot si nemški cesar sami sebi sugestira, da ima pravico podjarmiti svet in ga postaviti pod železno peto njegovih najboljših prijateljev, pruskih junkerjev.

Gospodje premogovniški baroni, ki si svojevoljno prilastujejo uvekovečeno pravico do izkoriščanja ameriškega ljudstva, so pozabili, da je Illinois del Združenih držav, in da ni satrapija nemškega cesarja. Gospodje si menda niti tega ne zavedajo, da so Združene države republika, Nemčija pa avtokratična monarhija, pobarvana na zunaj z ustavo. To je mogoče! Ali ravno tako je mogoče, da vedo, da je velika razlika med meščansko republiko in monarhijo, kljub temu si pa domišljajo, da lahko vsled njih gospodarske moči ravnotako ukazujejo v republiki, kot zapoveduje nemški cesar z junkerji v Nemčiji.

In kaj je treba storiti napram njim, če je zadnje resnica?

Neki meščanski list priporoča, da je najboljše sredstvo rezignacija obrambnega sveta, ki zanesljivo spravi premogovniške barone na kolena.

List pravi: "Obrambni svet naj rezignira in tako pove governerju, da služi le za okrasek in da je nepotrebno, da država Illinois za tak okrasek vrže na leto $50,000 v vodo. Zahteva naj, da governer skliče izredno zasedanje legislature, ki naj z zakoni užene lakomne premogovniške barone in naj obvaruje ljudstvo v državi Illinois pred izkoriščanjem. Čemu je treba obrambnega sveta, če ne more ščititi? Zakaj naj davkoplačevalci plačačjo $50,000 na leto za obrambni svet, ki ne more storiti nekaj vrednega za ljudstvo."

Če obrambni svet rezignira, ne bo s tem prav nič storjenega za ljudstvo. Kadar gre za profit, ne dajo kapitalisti počenega groša, če položi rezignacijo en obrambni svet ali pa deset. Moralnih občutkov kapitalisti še niso nikdar poznali, če je država živela v globokem miru ali če je bila zapletena v krvavo vojno, kedar je šlo za profit. Za rezignacije ne dajo kapitalisti nič, ker nimajo vesti, tiste vesti, ki jim narekuje, da človek ne sme izkoriščati človeka v svojo osebno korist.

Legislatura ima res moč, da jih lahko ukroti. Ali jih bo legislatura ukrotila, če jo governer skliče k izrednemu zasedanju? Ali bo legislatura sprejela take zakone, ki ne bodo le šiba za premogovniške barone, ampak za vse tiste lakomne kapitaliste, ki mislijo, da je vojna najboljše sredstvo, da k nagromadenim miljonom lahko nakopičijo nove miljone? Mogoče, zgodi se pa lahko nasprotno!

Odkar je izbruhnila vojna, vemo, da je zakon osemurnega delavnika za žene propadel dvakrat. Drugič je governer priporočil, da legislatura osvoji zakon osemurnega delavnika za žene. Tudi predsednik Wilson je rekel, da je v vojnem času človeška delavna sila najdražji zaklad, ki ga je treba hraniti. Legislatura države Illinois ni bila tega mnenja, in se tudi ni ozirala na priporočilo governerja, ker so zagovorniki podjetniških interesov rekli, da tak zakon ubije industrijo.

In kdo nam garantira, če pride stvar premogovniških baronov pred legislaturo, da sprejme zakone, ki preprečijo izkoriščanje ljudstva v državi Illinois po premogovških baronih? Nihče!

Če legislatura ni uvidela potrebe, da je treba žene in dekleta v tovarnah varovati z zakoni pred kapitalistično lakomnostjo, kako naj potem spozna, da je treba varovati ljudstvo pred izsesavanjem premogovniških baronov?

Če pride zadeva premogovških baronov pred legislaturo, pred sedanjo legislaturo, je težko reči naprej, da naredi vijake za premogovniške operatorje.

To je težko povedati zdaj. Toda zakaj? Poslanci v legislaturi niso bili izvoljeni na socialističnem programu, ampak ljudstvo jih je izvolilo kot zastopnike meščanstva, ki trdno verjame v kapitalizem kot v najvišji gospodarski razvoj v človeški družbi. In če se poslanci drže programa, na katerem so bili izvoljeni, jim nihče ne more očitati nedoslednosti, marveč zadene vsa krivda delavce, ki so v industrijalni državi oddali glasove za poslance, ki po njih strankinem programu ne morejo zastopati koristi delavcev.

Lakomnost premogovških baronov je odkrita pred vsem ljudstvom. Premogovniški baroni zahtevajo funt mesa kot Šilok. Ali se bo ljudstvo kaj naučilo iz te zahteve? Ali bo pri prihodnjih volitvah zopet gluho za nauke socializma in bo glasovalo za poslance, ki so za kapitalistični gospodarski sistem? Če se zgodi zadnje, naj ljudstvo nikar ne zabavlja, kritizira in preklinja, ampak naj se trka na prsi in reče. **Mea culpa, mea maxima culpa!**

DOPISI.

Willock, Pa. — Kakor se razvidi iz polletnih računov, se jasno razvidi, da S. N. P. J. napreduje tako, da gotovo ne tako nobena druga slovenska organizacija. Ustanavljajo se nova društva, članstvo se množi pri krajevnih društvih in tudi otročji oddelek lepo napreduje. V zadnjih 6 mesecih so stariši dali vpisati 600 otrok. Člani in članice le tako naprej, to bo zagotovilo vam in organizaciji lepo bodočnost.

Kakor je znano, je društvo "Zveza," štev. 36 S. N. P. J. praznovalo svojo desetletnico. Že ob deseti uri dopoldne so prišla prva društva in sicer: Društvo "Rdeči prapor," štev. 90 S. N. P. J., društvo "Lunder Adamič," št. 165 S. N. P. J., društvo "Zavedne Slovenke," štev. 149 S. N. P. J., društvo sv. Barbare post. štev. 16, Willock, Pa., društvo "Naprej," štev. 307 S. N. P. J. Zbrali smo se v dvorani zabavnega kluba in nato smo odkorakali z godbo na čelu do postaje Millers Grove, kjer smo sprejeli druga društva, katera so dospela iz različnih krajev. Prišla so sledeča: Društvo "Bratstvo," štev. 6 S. N .P. J. iz Morgan, Pa., društvo "Avellski vrh," štev. 292 S. N. P. J. iz Avella, Pa., društvo "Nova Domovina," štev. 295 S. N. P. J. iz Bridgeville, Pa., društvo "Grozd," štev. 122 iz Aliquippa, Pa. in še mnogo drugih članov od drugih slovenskih organizacij in N. H. Z. in več članov socialističnih klubov. Nato smo skupno odkorakali proti dvorani na čelu godba, ki je igrala "The Star Spangled Banner," za njo dečki in deklice v beli obleki in zastavice v rokah in nato pa društva. Krasno je bilo za pogledati ta sprevod.

Ob eni uri popoldne je društveni predsednik pozdravil občinstvo in nato razložil pomen slavnosti. Nato je tajnik Anton Sattler razložil delovanje društva v preteklih desetih letih. Poročal je, koliko je društvo plačalo v glavno blagajno in koliko je prejelo. Članov je umrlo 7. Otročji oddelek napreduje dobro. Veliko je sedaj članov, kateri so bili prej v otročjem oddelku in sedaj so pa v moškem oddelku.

Član glavnega porotnega odbora Rudolf Pleteršek je govoril o pomenu organizacije, nje temelju in svobodi.

Član glavnega porotnega odbora Jožef Radešek je razložil smer jednote in veliki napredek. Rekel je, da ni treba misliti, da je delo katerega vršimo že končano ampak veže nas dolžnost ,da še vedno delujemo neutrudoma, da bomo vsi Slovenci v tej novi domovini zbrani pod enim praporom.

Glavni podpredsednik S. D. P. Z. Jožef Zorko je pojasnil podrobnosti, korist združenja vseh slovenskih podpornih organizacij. Poziviljal je navzoče člane, da vsi delujejo, da se ta prekoristna ideja čimprej vresniči.

Po končanih govorih se je pričela prosta zabava in ples, kar je trajalo pozno v noč. Kljub precejšnji vročini se je mladina neutrudno vrtila in rajala. Oni pa, katerim se je ples zdel nepotrebno delo, so posedli v senco in se krepčali z hladno pijačo.

Kot predsednik društva "Zveza," štev. 36 S. N. P. J. se najsrčnejše zahvaljujem vsem društa in posameznim članom in nečlanom S. N. P. J. za obilo vdeležbo. Najtopleja zahvala tudi godbi iz West Newton, ki je tako neumorno svirala. Najlepša hvala pa članicam društva "Zavedne Slovenke," štev. 149 S. N. P. J., katere so prostovoljno prevzele vse posle v kuhinji, in nam tako pripomogle do boljšega uspeha. Najlepša hvala vsem, kateri ste nam pripomogli do tako lepega uspeha. —

Jakob Miklavčič, predsednik, društva "Zveza," št. 36 S.N.P.J.

S Pota. — Človeku se marsikaj pripeti, posebno pa še če agitira za delavski list. Toda o tem ne bom razkladal in pisal, ker vsakdo ve, kdor je le kedaj poskusil agitirati za delavski list, kaj vse doživi agitator. Marsikako grenko mora povžiti. Vsakdo dobro ve, kako se mu godi pri nezavednih ljudeh, ko se jim predstavi kot potovalni zastopnik tega ali tega lista. Vsak pravi, ta je pa že pri ta rdečih, ker agitira za ta list. Tako sem naletel na par sluča jev, toda ne obupam radi tega, ampak le obžalujem take ljudi.

Že prej sem si večkrat želel videti "Slovenski Narodni Dom" v La Salle, Ill. Kolikor sem še videl "Narodnih Domov", je ta najkrasnejši. Veliko so morali žrtvovati rojaki, da so postavili tako lepo stavbo, posebno še, ker je toliko nasprotnikov. Ne morem verjeti, da se še najdejo nasprotniki pri taki koristni stvari, kot je ravno "Slov. Nar. Dom".

Ko sem bil v neki gostilni bi jo kmalu moral neprostovoljno zapustiti, ker sem pohvalil "Nar. Dom," Ko je pa neki rojak kupil vsem navzočim gostom pijačo, je bil gostilničar nekoliko boljše volje. Na ta način ne more biti napredka. Čim bolj bodo nekateri nasprotni nasprotovali, tem slabše bo zanje. Marsikateri bo raje šel v "Nar. Dom", ker si bo mislil, tam vsaj ne bo zabavljanja in bo boljša postrežba in zabava. Neumestno je zabavljati čez tako koristno stvar. Ako so že tako nasprotni, da ne morejo pomagati, naj vsaj molče.

Vsi zavedni Slovenci so lahko ponosni na svoj "Nar. Dom" in le tako nevstarašeno naprej in vsi nasprotniki bodo podlegli. Priporočam vsem Slovencem, da podpirajo dotične, ki oglašajo v listu "Prosveta" in ki so naročniki.

Zahvaljujem se vsem, kateri so mi šli na roke in mi pomagali pri agitaciji. Zahvaljujem se bratu John Vogriču, ki mi je razkazal "Nar. Dom" in oni dolgi most, kateri je tako dolg, da bi človek kar obupal, da bi kedaj prišel do konca. Najlepša zahvala bratu Pavel Bergerju za lepo in dobro postrežbo. Najsrčnejše se pa zahvaljujem g. John Rebecu v De Pue za prijazen sprejem in za naklonjenost, katero mi je izkazal za čas mojega tamošnjega bivanja. Najsrčnejša hvala vsem, kateri so mi pomagali pri agitaciji za "Prosveto".

L. Zakrajšek,
potovalni zastopnik "Prosvete".

Mineral, Kans. — O napredku ne morem kaj posebnega poročati, ker se ljudje vedno bolj izseljujejo v druge kraje za kruhom. Raditega je tudi vsak mesec manj članov pri društvu.

Zadružna prodajalna pa kljub temu dobro vspeva, ker so začeli kupovati tudi delavci drugih narodnosti. V prvi polovici leta je bilo prodanega blaga za $17,000. Preostanka je $441.00. Ko bi ne bilo take draginje, bi bilo lahko več dobička, in ko bi delavci bolje delali. Tako pa vsakdo, kdor konča svoj prostor v premogovoru, mora potem čakati mesec ali dva na drug prostor. Raditega je tudi samoumevno, da marsikateri ne more redno plačevati svojih potrebščin, Raditega dolgujejo člani zadružne prodajalne okrogło $3119.00.

Veliko je takih članov, kateri mislijo, da so "procenti" pri zadružni prodajalni glavna stvar. Veliko je takih, kateri gledajo samo na "procente", ne pa na to, da je blago cenejše in boljše kakovosti. In ravno to je glavna reč, da je v zadružni prodajalni vsaka stvar cenejša in, na ta način je marsikateri trgovec prisiljen, prodajati blago po istej ceni, česar bi ne storil, ko bi bil sam. In ravno v tem obstoji korist zadružne prodajalne. Vsakdo naj tudi to pomisli, da člani zadružne prodajalne spravljajo sami sebi dobiček, kolikor ga preostane, kar pa pri zasebnih trgovinah spravlja eden sam ali kaka mala privatna družba, ves dobiček. Tako se pa ves dobiček razdeli med člane zadružne prodajalne, t. j. med delavce.

Ker pa ima vsaka občekoristna stvar svoje nasprotnike, tako ima tudi zadružna prodajalna svoje sovražnike, kateri bi najraje videli, da bi vrag odnesel zadružno prodajalno danes kot pa jutri.

In ti sovražniki so večinoma zasebni trgovci, kateri ne vedo, na kakšen način bi več škodovali. Izmislijo si vse mogoče laži in jih dajo v javnost, kar slabo vpliva na nekatere lahkoverneže. Ni še dolgo temu, ko so nekateri zlobneži razstrosili okrog nesramno laž, da se zadružna prodajalna nahaja na robu propadá. Toda dotočni, kateri so razstrosili to nesramno laž med svet, naj raje pometajo pred svojim pragom. Kolikor časa se bodo člani zavedali pregovora "v slogi je moč", toliko časa se ne bodo izpolnile te pobožne želje nekaterih nasprotnikov, katerim je tukajšnja zadružna prodajalna trn v peti, in marsikateri privatni trgovec bo še prej zletel.

Raditega opozarjam vse člnae zadružne prodajalne, nikar se ne ozirajte na take nesramne laži, pomnite, da nobena oseba še dosedaj ni govorila resnice o svojem največjem sovražniku, Tako je tudi tukaj, kar se tiče zadružne prodajalne. Podpirajte raje sami sebe, kakor da bi pa druge. Bodite zvesti načelom, delavec podpiraj delavca, kar se najbolje vrši, ako podpirate svojo lastno zadružno prodajalno, katera je last vseh članov in ne enega, dveh ali treh oseb. Čim bolj jo bodete podpirali, tem bolje bo za vse člane. Nikar se ne ozirajte, kar bodo govorili nasprotniki, kateri imajo le ta namen, da bi čim več mogoče škodovali vam delavcem in to s tem, da bi uničili zadružno prodajalno.

Pozivljam vse rojake širom Združenih držav, vstanavljajte zadružne prodajalne in kjer jih že imate, podpirajte jih, ker s tem koristite samim sebi, kajti to je prvi korak k naši gospodarski samoosvojitvi.

Omeniti moram še napredek iz dežele "fibre in solnčnih rož" in to je avtomobil sistema "Uncle Josh", katerega lastuje franklinski Leskovec. Ta avtomobil "rona" prav po svoji volji. Enkrat jo je ubral še po časopisu G. N., kar še wiskonsinskim mamicam ni bilo po volji. Ako pride Korobač von Gajžla na Franklin in ko bo videl oblak prahu, kateri se dviga proti nebu, naj nikar ne misli, da ta vrtinec prahu dela kak kansaški vihar, ampak naj pomisli na Leskovcev napredek.

F. Jug.

Eldorado, Ill. — Naznanjam vsem znancem in prijateljem, da mi je nemila smrt ugrabila soprogo Heleno Hvalica, katera je bila v najlepši ženski dobi. Stara je bila šele 35 let. Zapustila mi je štiri nedorasle otroke. V Ameriki zapušča dva brata in enega pa v stari domovini. Pokojna je bila članica društva "Kras" št. 19[illegible] S. N. P. Jednote.

Tem potom se najlepše zahvaljujem vsem, kateri so jo obiskovali za časa njene bolezni. Posebno se še zahvaljujem Angiolinu Podorešček za njeno postrežbo in trud, katerega je imela z mojo soprogo.

Pogreb ranjke se je vršil 21. julija. Najlepše se zahvaljujem vsem udeležencem pogreba. Lahka naj ti bo tuja zemlja, draga soproga!

Pozivljam vse rojake, pristopajte pod okrilje "Slovenske Narodne Podporne Jednote", ker nihče ne ve, kje kakšnega čaka nesreča. S. N. P. J. nam vedno stoji na strani ob naši bolezni in smrti, ter nam lajša gorje, ako nas zadene nesreča. S. N. P. J. je vstanovljena na podlagi bratstva in daje vsem članom enake pravice in se ne ozira na nobeno razliko ali kakršnekoli razmere. Vsak član ima pravico zahtevati, kar določujejo pravila. Pri tem se ne gleda na nobeno kakršnokoli nesrečo ali "smolo".

Toliko v pojasnilo nekemu tukajšnjemu bratu, da se ne bo pritivil v prihodnje na enak način kot se je sedaj.

Jožef Hvalica.

MIROVNI GLASOVI IZ NEMČIJE.

(Nadaljevanje s prve strani)

Loren edin zadržek proti miru od strani Francije, nakar je on odvrnil, da na to vprašanje ne more odgovoriti in pripomnil je, da je Rusija kupila revolucijo s francosko krvjo, vsled česar bi ni smela biti tako obzirna.

Toda kljub ostremu boju v zbornici od strani socialistov je Ribot zmagal s svojo predlogo, da se pogodba ne spreminja. Obenem je izjavil Ribot, da so Italija tudi zajamčene velike teritorijalne aneksije.

Končno je dr. Michaelis dejal, da časopisje v ententnih državah krivo tolmači njegov prvi govor v nemškem rajhstagu.

Dunaj čez Amsterdam, 30. jul. — Grof Černin, minister zunanjega zadev je izjavil včeraj v Budimpešti, da je Avstro - Ogrska pripravljena na časten mir, ali obenem da je pripravljena boriti se z Nemčijo do zadnjega, ako zavezniki zavrnejo ponudbo "miru po pogodbi", katero je podal nemški kancelar v nemškem državnem zboru. Černin je s tem odgovoril Lloyd Georgu, ki je 19. julija kritiziral Michaelisov govor v rajhstagu. Dalje je rekel Černin, da Avstrijo veže pogodba z Nemčijo, v smislu katere ne more sklepati druzega kot samo "časten mir". Černin je rekel tudi tole: "Demokratizacija konstitucije je velika zahteva sedanjega časa. Obe vladi v Avstriji in Ogrskem se trudita s tem velikim delom, toda mi smo proti vmešavanju od zunaj. Mi se ne mešamo v notranje zadeve drugih držav in zahtevamo, da se nam vrača enako mero."

(Kakšna smešnost! Kje pa je država na svetu, da bi jo mogoče Nemčija ali Avstrija podemokratiti s svojim vmešavanjem!)

London, 30. jul. — Tukajšnje časopisje je danes obelodanilo javje kancelarja Michaelisa in avstrijskega ministra Černina in zaključilo, da so znamenja militaristične onemoglosti v Nemčiji. Ker v Berlinu niti na Dunaju ne omenjajo Belgije in Srbije, je ni mogoče verjeti, da sploh misli na kakšen mir po pogodbi. Končno ima avstro-nemško sporazumljenje o miru namen zavleči priprave za vojno v Ameriki.

TUDI V AMERIKI LEZE PO NEKOD NAPREDEK S POLŽEVO HITRICO.

New York, N. Y. — V minulem tednu je izgubil zadnji voz ulične železnice iz obrata, ki so ga vlekli konji. Na progi Bleeker ulice je še vedno vozil voz, ga je vlekel konj, kljub temu, da pravimo, da živimo v dobi parne elektrike in avtomobilov. Ta voz je zdaj izginil iz obrata, ker cestnoželezniška družba sklenila da opusti obrat na tej progi.

AMERIŠKI TOPNIČAR UBIT PRI POZDRAVNEM STRELJANJU.

Buenos Aires, Argentina. — Clay Tenny Lyles, topničar na ameriški ladji, ki je priplula na obisk z ameriško eskadro, je bil ubit pri pozdravnem streljanju, ker je eksplodirala kartuša.

...ožaj na evropskem bojišču.

(Nadaljevanje s prve strani)

...so razširile vrzel v sovražni ...nti in okupirale so pozicije na ...najst milj široki črti in pro... devet milj daleč. Ujeli smo ...5 ujetnikov in vplenili dve ...eriji havbic, devet topov in ve... zalogo municije.

...Dunaj čez Berlin in London, 30. ... — Na iztočni fronti ob Putni ...sovražnik prodrl nekoliko v na... črte. Blizo Soveja smo odbili ...ade. Blizo Kirlibabe so naše ...pognale Ruse iz hribovitih ...cij.

Zapadna fronta.

London, 30. jul. — Vojni urad ...ja o upadih na več krajih ...te, ki so prinesli Angležem ne... nemških ujetnikov. V zračnih ...h so Nemci izgubili 16 eropla... in tri ogledne balone. Angle... ...grešajo trinajst letalcev.

Pariz, 30. jul. — Nemci so vče... izvršili ljut napad zapadno od ...tebise na 600 metrov široki ...ti, toda ogenj francoskih to... jih je odbil. Na ta napad so ...vorili Francozi z ofenzivno ...acijo med Hurtebise in La ...elle, ki se je obnesla na vsi ... Vroči boji so se vršili tudi ...Champaniji in na levem bregu ...e.

Berlin čez London, 30. julija. — ...eralni štab poroča o nadalje... ...ju silovitih artilerijskih dvo... ...ih v Belgiji, ki so dosegli vi... učinka v sedanji vojni. Na ...leški in francoski fronti je bi... ...eč infanterijskih napadov, ki ...a bili odbiti. — Zračna aktiv... je bila izredna. 35 zaveznih ...eroplanov je padlo na tla.

Italijanska fronta.

...lin, 30. jul. — Vojni urad jav... ...o običajnih topniških bojih na ...lskem in v Karnskih Alpah. ...ijanski avijatiki so zopet na... ...li militaristične zgradbe v I... ...ji in Čepovanu, kjer so vrgli ...i tone bomb. Letalci so se vr... kljub protizračnemu ognju in ...padu z avstrijskimi avijatiki, ...o izgubili dva eroplana.

...zne iz inozemstva.

...er ima samo še 750.000 mož rezerve.

Pariz, 30. jul. — General Lacro... francoski vojaški ekspert, je ...mal, da ima Nemčija le še ...000 mož v rezervi. Lacroix po... sledeče številke, ki temelje ...njegovi preiskavi do 1. junija ...: Nemčija je poklicala pod o... ...e vsega skupaj od začetka ...e 13,130.000 mož. Odštete iz... ...e znašajo 3,630.000 ubitih in ...no pohabljenih, 2,200.000 lah... ...ranjenih, 1,110.000 v bolnišni... in ujetništvu, skupaj 6,940.- ...mož. Aktuelno število mož na ...ižu in pod orožjem doma je ...Lacroixovem računu 5,343.000. ...ane torej še 755.000 mož v re... ...vi, ki jih lahko Hindenburg ...je, kamor je treba.

...ota na Ogrskem; ljudje jedo listje.

Washinton. — Brzojavna poro... ...a iz dobrih virov govore, da la... ...a drži Ogrsko za vrat. Obed ...estavraciji stane baje 25 kron; ...funte mesa stane tudi 25 kron; ...no olje je 50 kron kvort, mas... ...25 kron funt in kokoš stane ...ka 50 kron.

V Budapešti je mesa že popol... ...na neznano, a na deželi žive ...dje večinoma ob suhem fižolu ...ilvah. Zelenjava ima visoko ...n. Ljudje so v taki stiski, da so ...nogih krajih primorani jesti ...no listje namesto zelenjave. ...ka in smetane sploh ni dobiti. ...ako je na Ogrskem, od katere ...Nemčiji pričakovala, da bo na... ...nila njene armade.

...emški maršal je moral dati krave.

Amsterdam, 30. jul. — Pomanj... ...je živeža v Nemčiji je tako ve... ...a, da so oblasti zasegle kmeti... ...grofa in feldmaršala Haeselera ...mu odpeljale krave. Feldmar... ...je protestiral, ali pomagalo ni

...Nemška zaloga zlata pada.

Kodanj, Danska. — Poročilo ...ske državne banke zopet po... ...nje, da je zaloga zlata v Nem... ...padla za 56,000 mark ($14,- ...000). Vlada je dala odpeljati ...ko množino zlata v neutralne ...ave, da vzdrži kurz marke. Zla... ta rezerva znaša 2,400.000, kar je mnogo manj kot je bilo pred enim letom. V cirkulaciji je 86,000.000 mark, ki imajo le 28% zlatega kritja.

Mehikanci zahtevajo vojno.

Mexico, City, 30. jul. — Fernando Calderon, svoječasni predsedniški kandidat liberalne stranke in senator ob času Maderove administracije, je danes javno izjavil, da mora Mehika ovreči svojo neutralnost in se pridružiti Združenim državam v vojni zoper Nemčijo.

Stroge odredbe v ruski armadi.

Petrograd, 30. jul. — General Kornilov, glavni poveljnik na gališki fronti, je zapovedal vsem vojakom in častnikom, ki so pobegnili iz fronte, da se imajo povrniti k svojim polkom do 14. avgusta. Ako se ne vrnejo do tega časa bodo postavljeni pred sodišče zaradi izdajstva.

Poljaki se puntajo.

London, 30. jul. — Iz Kodanja javljajo, da so se pojavile na ulicah v Varšavi velike demonstracije proti aretaciji generala Pilsudskega, ki je organiziral prve poljske legije za avstro-nemško armado. Aretiranih je bilo tudi mnogo drugih Poljakov, ker se ne ozirajo na novo nemško prisego, katero je kajzer odredil za poljske legijonarje.

Poljski državni svet je protestiral pri general-guvernerju proti aretacijam, izjavljajoč, da so neopravičene in da na ta način si Nemčija ne bo pridobila simpatij pri ljdstvu in v armadi. General guverner Beseler je odgovoril na protest, da zaprti Poljaki ne bodo izpuščeni, ker Nemci imajo dokaze, da je Pilsudski zadnje čase organiziral oboroženo gibanje proti Nemčiji.

Indirektna poročila iz Dunaja kažejo, da ima general Pilsudski veliko več ljudstva za seboj, kot se pa upajo povedati v Berlinu.

Eden izmed tridesetih je ubit.

Boston, Mass. — Roger Babson znani statistik, je na podlagi vestnih študij sedanje vojne dognal, da izmed petnajstih mož je štirinajst varnih pred smrtjo in ranami. Na vsakih tridesetih mož je komaj eden ubit. Na vsakih 500 mož izgubi komaj eden nogo ali roko — kar ni skoraj nič manj nevarno, kot je pri delu v rudnikih. Babson polaga svojo statistiko na podatke iz francoske armade vseh treh let vojne. Večina ranjencev v zakopih imajo lahke rane na glavah, ki se lahko zacelijo v dveh tednih. Francija je v vseh treh letih odpustila iz armade samo 300.000 mož vsled pohabljenosti.

Slovenci v starem kraju in ruska revolucija.

"Slovenski Narod" v Ljubljani piše dne 6. junija t. l.: "Nemški listi so zelo razočarani vsled izjave, ki jo je obelodanila provizorična vlada po svojem predsedniku Lvovu in ministru zunanjih del Tereščenku. Vse nade na možnost separatnega miru in na uničenje ruske armade so se spremenile v peno. Sploh smo občudovali plitvost teh nemških časopisov že od početka ruske revolucije. V začektu so obtožili Anglijo, da je povzročitelj revolucije, a potem so naenkrat iznašli, da je ruska revolucija prava katastrofa za Anglijo in Francijo in da Rusi nimajo druge goreče želje, kakor da hitro sklenejo separaten mir in puste Nemčiji proste roke za nadaljevanje vojne na zapadu. Takrat je zavladalo v naših nemških listih veliko navdušenje za rusko revolucijo, — zdaj je pa naenkrat konec navdušenja, ko prihaja ruska vlada z izjavo, da odklanja kot žalitev za Rusijo vsak separaten mir z Nemčijo. Tako izjavlja ruska vlada, v kateri sede nacionalci in socialisti in katera se naslanja na "svet delavcev in vojakov".

Čudimo se, kako so mogli nemški listi izvajati iz formule: brez aneksij in brez odškodnin, da bo Rusija sklepala separaten mir z Nemčijo in Avstrijo in jima s tem pomagala poraziti ostale protivnike. Revolucija v Rusiji je mogoče izzvala velike zmešnjave; morda je tudi oslabila ofenzivno sposobnost ruske armade, ali da bi Rusija sklepala separaten mir in na ta način olajšala vojno Nemčiji in Avstriji, tega niso mogli nikdar verjeti politično zreli ljudje."

Ameriške vesti.

PODJETNIKI VEDNO BDE.

New York, N. Y. — Iz zanesljivih krogov prihaja vest, da podjetniki vporabijo ves svoj vpliv pri izrednem zasedanju legislaturo za preklic zakonov za varstvo delavcev.

Tak zakon je bil sprejet spomladi. Toda mnogoštevilni protesti strokovno organiziranih delavcev in od drugih organizacij so preprečili, da governer ni hotel podpisati zakona, češ, da se bo vršilo izredno zasedanje legislature, pri katerem bodo lahko razpravljali o stvari.

Tudi strokovno organizirani delavci so na straži, da se podjetnikom ne posreči njih namen. Delavci bodo zahtevali preklic zakona, ki je državo New York obdaril s konstablersko četo.

INDUSTRIJA UBIJA ZDRAVJE

Pittsburgh, Pa. — Zdravniška preiskava prvih rekrutov je dokazala, kako strašno ubija industrija zdravje delavcev in mori razvoj človeškega organizma. Izmed petih novincev je bil le eden sposoben za vojaško službo, štirje pa nesposobni.

SENAT BO GLASOVAL O PROHIBICIJI V SREDO.

Washington, D. C. — Po sporazumu voditeljev "suhih" in "mokrih" glasuje senat o prohibicioniških določbah v civilski predlogi v sredo popoldne ob štirih.

Razprava o teh določbah prične danes.

Del sporazuma tvori, da morajo prohibicionisti v šestih letih pridobiti 36 držav za prohibicijo.

Sedaj imamo 25 prohibicionističnih držav. In če prohibicionisti hočejo, da prohibicija postane del ustave, tedaj morajo pridobiti 11 držav v šestih letih. Če mokri obdrže 13 držav, tedaj so prohibicionisti izgubili bitko.

PARNIKA NI.

San Francisco, Cal. — Pacifični parnik "Wairuna", naložen z dragocenim blagom, je imel pripluti v luko že pred 30 dnevi. Parnik prihaja iz Nove Zelandije in je zapustil Auckland dne 31. maja. Uradniki družbe izjavljajo ,da ima parnik najbrž smolo s parnim strojem in da ga najde najbrž parnik "Renigald Back".

Parnik je nosil 1,904 ton. Mornarji stare šole, ki so večina služili na jadrnicah, skimavajo z glavo, če uradniki trdijo, da ima le pokvarjen stroj. Moštvo parnika šteje 40 mož in s tolikim moštvom se dajo v enem tednu napraviti jadra za silo, s katerimi je mogoče držati parnik na potu, po katerem navadno plovejo parniki.

Kaj pa brezžični brzojav! Ali je bil parnik brez te velevažne naprave za varno plovbo na morju?

ZAHTEVA DA GA ARETIRAJO, DA IZVE SVOJO PRAVILNO STAROST.

Wabash, Ind. —Clyde Tremple je zahteval od mestnih oblasti, da ga aretirajo, ker se ni registriral. Na ta način hoče dognati, koliko je star. Tremple ne ve, če je star 30 ali 31 let.

Njegovi stariši so umrli, ko je bil še dete. Oddali so ga v sirotišnico. Pri požaru so bile uničene listine njegovega rojstva, ki so dokazovale, da se je rodil 22. aprila 1887. Ko je zapustil sirotišnico je šel v Kansas. Tukaj so ga aretirali radi nekega prestopka. On je trdil, da je star 15 let, sodnik je pa dejal po preiskavi, da je star 16 let. Mesto, da bi ga poslali v poboljševalnico, je bil obsojen v ječo. Po treh letih je bil paroliran.

Tremple se ni registriral, ko je bil izdan poziv za registracijo. Zdaj zahteva, da ga aretirajo, da tako oficijelno doženejo njegovo starost.

KANADSKA ZBORNICA JE SPREJELA OBVEZNI VOJAŠKI ZAKON.

Ottawa, Kanada. — Zbornica je sprejela obvezni vojaški zakon s 54 glasovi večine. Predloga pojde zdaj pred senat.

Poslanci angleške narodnosti so glasovali večina za predlogo, francoske narodnosti pa proti nji.

ČESTITKA NEMŠKEMU RAJHSTAGU IZ — AMERIKE.

New York, 30. jul. — People's Council v tem mestu je poslal prošnjo na državni department v Washington za dovoljenje, če sme brzojaviti čestitko večinskemu bloku v nemškem državnem zboru na predloženi mirovni resoluciji brez aneksij in odškodnin. V pismu na državni department navajajo podpisani, da je "potrebno osrčiti demokratične sile v Nemčiji iz ameriške republike." Dalje pravijo prosilci, da je nemška resolucija substantivno enaka ruski mirovni formuli. Prošnjo so podpisali rabi Juda L. Magnes, Morris Hillquit, Max Eastman in profesor H. W. Dana iz kolumbijske univerze. Pismo je bilo poslano v Washington že 23. julija, toda odgovora še niso dobili.

(Ako vpoštevamo, kako čudno vlogo igra zadnje čase Morris Hilquit, član socialistične ekseku tive, potem se ne čudimo, da je podpisal prošnjo za čestitko nemškemu državnemu zboru. Takozvana mirovna resolucija, katero je sprejel večinski blok v rajhstagu, je brez pomena, ker je v resnici za vojno, ne pa za mir. Največja naumnost pa je, če kdo primerja rajhstagovo resolucijo z rusko mirovno formulo, ki se loči od prve kot dan od noči. Op. ured.)

POLICIJI JE HOTEL ITI S POTA S SAMOMOROM.

Indianapolis, Ind. — 62letni Ephraim Kroot, trgovec s starino, je hotel izvršiti s plinom samomor v kleti, ko je izvedel, da tudi njega išče policija, ki je lovila tatove, ki so kradli medenino. Skoraj ob času, ko je Kroot vstopil v klet in odprl plin, so detektivi odvedli njegovega 34-letnega sina Isidore Kroota na policijsko postajo, ki je bil postavljen pod $10,000 varščine.

Krootova žena se je ob tem času vrnila domov in močan duh po plinu ji je udaril v nos. Poklicala je bližnjega policaja, ki je vdrl v klet in našel Kroota sedečega na stolu, poleg njega je pa bil odprt plin. Odpeljali so Kroota v bolnišnico, kjer so ga zopet obudili k življenju.

ŽELEZNICE SO DOBILE NALOG, DA TAKOJ ODPELJEJO PRAZNE VOZOVE.

New York, N. Y. — Železniški vojni svet je ukazal šest in tridesetim železniškim družbam, da morajo takoj odpeljati 68,814 praznih železniških voz, ki so lastnina štiri in petdesetih drugih železnic.

Za železniške družbe je to nekaj novega, ker navadno so pustile prazne železniške vozove stati na tirih, dokler niso bili naloženi z blagom.

Slovenski vojaški novinci.

East Palestine, O. — V tukajšnji naselbini so bili izžrebani sledeči Slovenci: Anton Brelih, Peter Rahue, John Dušar, Ant. Dušar, John Hostnik, Jakob Tavčar, Štefan Čuk, Karol Bogataj, Tomaž Mrcina, Fran Hostnik, Peter Kožuh, Anton Cof,

J. Rihar, poročevalec.

Za zabavo in kratek čas.

Nemogoče.

Kmet: Ali je prav, če se žida prevari?

Župnik: Ne belite si glave s tem; to je nemogoče, da bi se pripetilo.

V gostilni.

Gost: Čujte v v mojo sobo teče skozi strop voda.

Krčmar: Le pomirite se; to je le tedaj, ko dež pada.

Izdal se je.

Tistega krčmarja, ki me je včeraj vrgel na cesto, če prav sem bil trezen kot zdaj, bom tožil. Samo, da bi vedel, kateri je.

NAPREDEK.

Prosveta piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK
Kormnia, Pa.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Cannonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rockspring, Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 811—95th Ave., New Duluth, Minn.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljaje na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Cannonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 811 — 95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljaje na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljaje na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespodenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu navedeno ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vrše vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

"PROSVETA" prinaša splošne vesti, zanimive članke in lepe povesti vsak dan, ne samo ob sredah. Naročite se!

PRIPOROČAM SE

vsem rojakom za obilen obisk moje

kavarne in restavracije

Dobra postrežba z vsakovrstnimi jedili. Moje geslo je "Lačne nasiliti". Pridite in gotovo boste zadovoljni z mojo postrežbo. Prepričajte se to je najglavneje.

Martin Šorn, 6034 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

RAD BI IZVEDEL

za naslov svojega brata Mike Cuček. Pred tremi leti je bival v Ludlowu, Colo., seda pa ne vem kje se nahaja. Cenjene čitatelje tega lista uljudno prosim, če je komu znan njegov naslov, da mi ga naznani, za kar mu bom zelo hvaležen, ali pa naj se mi sam prijavi. Moj naslov je: Frank Cuček, R. F. D. No. 3. Box 60-A, Johnstown Pa.

Jul. 30—31. in Aug. 1.)

ROBERT W. LAYER
ARCHITECT
118 N. La Salle St., Chicago,

ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovencem za izdelovanje stavbinskih načrtov.
Tel. Franklin 5501
TEL. NA DOMU AUSTIN 35008

KADITE TILLMAN CIGARE.
Unisko izdelane
Ibykus Cigare 10c
S. N. P. J. Cigare 10c
Tillman Cigar Co.
AURORA, MINN.

Dr. Koler
SLOVENSKI ZDRAVNIK
538 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik specijalist v Pittsburgu, ki ima 24 letno prakso v zdravljenju tajnih moških bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravi z glasovitim 606, ki ga je izumel dr. prof. Erlich. Če imate mehurjev ali mehurčke po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kostih, prišite in izlečili vam bo kri. Ne čakajte, kar in bolezen se zaleze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem odtoku zdravim po ozvajlani metodi. Kakor hitro opazite, da vam popušča moška zmožnost, ne čakajte, takoj prišite in jaz vam je bom zopet povrnil.

Sušenje crvi, ki vodi in mehurja, ozdravim v kratkem času. Hydrocele ali vodne kile ozdravim v 30 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročije bolečine v križu in hrbtu in vdanih tudi pri spuščanju vode, ozdravim s gotovostjo.

Reumatizem, trganje, bolečine, otekline, srbečice, škrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi ozdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 8. ure zvečer. — Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

S pošto se dolam. — Pridite osebno, ne

Ne pozabite ime in številko!

Zdravim samo moške bolezni.

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.
IMA KAPITALA IN REZERVE $100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi pošiljamo denar vašim prijateljem v staro domovino po najnižjih cenah.
Plačujemo 4 odstotne obresti na hranilne vloge.
MOČNA, KONZERVATIVNA IN NAPREDNA INSTITUCIJA.

The Penn - Mary Coal Company potrebuje 300 premogarjev

za vsakovrstna rudarska dela. Naši premogorovi so v **Heilwood, Pa.** in v **Clement, Penna.**, na železnici P. R. R. in N. Y. C. Mi plačamo po najvišji lestvici v tem okraju, naši delavci zaslužijo od $100 do $165 na dva tedna. Sicer je pa stvar odvisna od delavca samega ako trdo dela več zaslužijali naobratno, mi imamo dovolj vozov na razpolago, tu ni delavskih neredov. Dobre hiše, dobra voda, cerkve in šole.

Pridite pripravljeni za delo ali pa se izglasite pri

Peter Petoma ali pri Mr. Gen. Mgr. T. R. Johns, v Heilwood, Penna.

DR. VELIMIR DEŽELIĆ:

V službi kalifa.

Zgodovinski roman.

(Nadaljevanje)

— Proklet, ako še enkrat izgovoriš to prokleto ime. Na mestu ti razbijem s tem železnim batom tvojo glavo. Ker me vprašaš, kdo sem, ti povem. Jaz sem oni, ki se ne boji niti tebe, niti tvojega hadžiba, jaz sem Abubekr brat Hešam ben Solimana in ni človeka, ki bi ne mrzil huje Hrvate, kakor mi.

— Ne vem — odvrne Strezinja — kdo je to Hešam ben Soliman in vem, da ni pošteno, da zapirate ljudi, ki niso ničesar zakrivili.

— Motiš se. To je naše vojno pravo. Wadha el Ameri je obsodil nas vse, nas berbere na sramoten izgon iz mesta. Ne delaj se, kakor bi ničesar ne vedel. Wadha el Ameri ti je gotovo povedal to. Pa tudi to, da je poslal tebe kot poslanika, dokazuje, da si bolje poučen o tajnosti Wadhe el Amerija, nego sam priznavaš. Dobri Alah mi je poslal v srce misel, da ti takrat, ko si stal, kot tujec na mostu Quadalquivira, pred vhodom v Kordovo, povem resnico in te zaprosim, da bi bil moj zagovornik pri Wadhi. Bila je to vojna zvijača. Mislil sem si, kdo ve, ali ne gre ta mladec k Wadhi, temu krvi žejnemu psu in kdo ve, ali mi ne bo dobro došlo kdaj to znanje? In glej! Nisem se varal. Predno sem se mogel nadjati, so se uresničile moje slutnje. Sedaj si tu. V mojih rokah si, in nikar ne misli, da te hočem ubiti. O ne! Potrebujemo te in ti me boš poslušal, ako ti je draga glava.

— Nikoli — odvrne Strezinja važno. Ali v istem hipu začuti strašno bolečino na malem prstu leve noge. Kri oblije sandale.

Meho mu je z železnimi klešami razdrobil mali prst.

Silna bol je tako omamila Strezinjo, da je zakričal in se onesvestil.

— Preiščite ga — reče Abubekr. Pri njem je pismo.

Meho se skloni in za trenutek najde pismo.

— Evo ga!

Abubekr pograbi pismo in ga vtakne v nedrije.

— Spravite ga k zavesti, panterja moja. Ne sme še umreti, zakaj potrebujemo ga še.

Meho odide in se vrne z vrčem hladne vode in jame Strezinji močiti sence.

Med tem je Ibrahim pregledal rano na malem prstu in jo povezal z neko belo krpico. Ali kri je prodrla skozi in Ibrahim dene še drug ovoj.

— Ničes se mu ne zgodi. Ta mala ranica se zaceli. Ako bo potrebno, bo plesal ta Hrvat, kakor mu boš sviral — reče cinično.

— Njegova glava bo veljala, če bo treba zameniti katero našo glavo. Wadha jo odkupi drago — reče Abubekr. — A sedaj, dečki, pojdimo. On je že pri zavesti. Razumel bo, kar mu povem.

In sklon ese k njemu, in zakliče:

— Ej, vohun!

Obraz Strezinje zagori vsled srda.

— Jezi se. Vidi se, da razume.

— Strezinja — nadaljuje Abubekr. — Tukaj se ti ne zgodi ničesar. Kruha in vode ne boš stradal. Pobegniti ne moreš in če se boš dobro držal, še morda zagledaš kdaj solnce. Bodi torej miren in vedi, ako mene in mojega brata ne zapusti bojna sreča, dobiš še nocoj vrednega tovariša.

— Koga misliš? — vpraša s slabim glasom Strezinja, boječ se, da misli Abubekr morda njegovo Fatimo.

Z glasom polnim sovraštva odgovori Abubekr:

— Wadho el Amerija.

XI.

Iz ječe, v kateri je pustil Strezinjo, je šel Abubekr v svoje sobe, in se preoblekel. Nato je odšel na sestanek, katerega je sklical njegov brat Hešam ben Soliman v svoji palači.

Brat bo imel veselje. Gotovo ga razveseli to pismo zlobnega Wadhe el Amerija, ko mu ga izročim. V resnici nisem niti mislil, da je ta ujeti ptiček takova pečenka. Naj bo, kakor hoče, to pismo pospeši naše osnove. Ako bi bilo po mojem, bi se še nocoj izpolnilo zagotovilo, ki sem ga dal v ječi Strezinji. Še nocoj bi podlegel Wadha el Ameri. Samo, če me brat uboga.

Palača Hešama ben Solimana, poveljnika berberske telesne straže, je bila krasna. Hiše Arabcev v Španiji so imele velike vhode, prostorne sobane, zagrajena dvorišča s fontanami, ki so metali v različnih podobah čisto vodo v zrak. Na ta način je bil zgrajen tudi dvorec Hešam ben Solimana. Zunanjost sicer ni bila posebno lepa, ali zato se ni mogla nobena stavba tako lahko meriti z notranjostjo.

Berberski poveljnik je hotel, da se že na zunaj vidi, kako je mogočen.

A še nekaj je pozornejšemu gledalcu padlo v oči. Židovje dvorca je bilo močno in neposredno tik palače so stali stolpi. Ti stolpi so bili trdni in nikdo ni dvomil, da bi ne služil gospodarju, kot močna bramba zoper vsakega sovražnika, tembolj, ker so okrog teh stolpov bili še globoki okopi, ki so se dali napolniti z vodo.

Sem ni puščal Hešam ben Soliman nikogar, razun svojih najboljših prijateljev. Tu je tudi bilo vse polno najrazličnejšega orožja.

Vse stene in vsi koti so bili polni mečev, kopij, buzdovanov, ščitov, lokov in pušic.

Morda ni nikdo, razun gospodarja in njegovega brata, vedel kake skrivnosti skriva ta samoten stolp kraj razkošnega dvorca mogočnega poveljnika berberskih čet.

V tem stolpu, v veliki sobani v pritličju je bil napovedan sestanek berberskih poveljnikov in nekaterih kordovskih meščanov, ki so bili pristaši berberov in odločni sovražniki hrvaških čet in sedanjega kalifa.

Prišedši do železnih vrat stolpovih, je Abubekr udaril po njih trikrat. Nad vrati se odpre majhna odprtina in začuje se glas.

— Kdo je?

— Abubekr, brat tvojega gospodarja.

— To ni dovolj.

— Ali me ne poznaš, Galib?

— Poznam. Ali prisegel sem, da ne spustim nikogar brez gesla.

— A tako — se nasmehne Abubekr. — Naj bo: Glava hadžiba . . .

V reki krvi — odvrne Galib in za trenutek se odpro vrata.

Galib je bil velik človek s strašnimi brki, ki so mu padali na prsa. Vendar je bilo njegovo lice blago, in njegove oči so gledale v svet dobrohotno.

— Galib, zelo strogo opravljaš svojo službo — reče Abubekr.

— Strog sem in gospodar je strog.

— Dobro, Galib. Le tako naprej. Ali so že drugi zbrani?

— Vsi razun tebe. Čakajo te že nestrpno.

Abubekr najde v resnici zbrane v prostrani dvorani vse one, za katere je vedel, da pridejo. Brat Hešam ben Soliman ga pokara:

— Kje si tako dolgo? Bali smo se že, da se ti je kaj pripetilo, zakaj tvoja navada ni, da bi nas pustil tako dolgo čakati. Mora biti važen vzrok, da te ni bilo prej.

Abubekr se pokloni in reče:

— Bratje, ne srdite se. Važne vesti. Zamudil sem se, ali zato vam prinašam pismo od samega hadžiba.

— Proklet bodi — vzklikne njegov brat in stisne pest. — Kako si prišel do njega.

— O, ne mislim tako. Niti prostovoljno mi ga ni dal — odvrne Abubekr.

— Kaj se je zgodilo?

— Nekemu njegovemu vohunu sem to pisma vzel.

— To je važno!

— Da, važno.

— Prečitaj ga.

Abubekr seže v nedra in izvleče zavitek, katerega je vzel Strezinja in jame čitati:

— Wadha el Ameri, hadžib Kordove, svetlemu grofu Andaluzijskemu . . . — poklon in pozdrav. Hiti, da v smislu dogovora, ko dobiš to pismo, pohitiš v Kordovo. Al Mahadi Billah in jaz imamo sicer močno vojsko, ali afrikanske čete našega sovražnika Hešama ben Solimana so zelo močne in je nevarnost, da nas premagajo. Treba je, da obračunamo z njimi, kar najhitreje, zakaj znano mi je, da nas nameravajo napasti. Mi jih moramo prehiteti. Takoj, ko prideš, daj zatrobiti in naskoči berbere. Nato planemo tudi Al Mahadi Billah in jaz v boj. Da si mi zdrav. Hvala ti in slava . . .

Abubekr ni mogel skončati. Trideset glasov ga prekine.

— oLpov . . . Smrt Wadhi el Ameriju.

Zaman se je trudil Abubekr, da pomiri tovariše. Dolgo je trajajo, predno se je razdraženost nekoliko polegla. In tedaj je začel vnovič.

— Junaki in posebno ti, moj dragi brat, vi vsi izprevidite iz tega pisma, da nam preti strašna nevarnost. Danes — in to je posebno naglašal — danes smo še močni, danes je naša moč in sila mnogo večja od sovražnikove. Danes smo še lahko sigurni, da zmagamo. Za dva, tri dni je lahko že drugače. Našim sovražnikom pridejo na pomoč proklete krščanske čete in tedaj bodo močnejši. Kaj pomeni to? To pomeni, ako bomo najmanj odlašali, nismo več gospodarji svojih glav; zato je potrebno, da gremo takoj v boj.

— Takoj — vzklikne sivi, dolgobradi starec kraj njega.

— Takoj — vzkliknejo tudi drugi.

— Vodi nas, svetli brat moj. oVdi nas v boj in zmaga bo naša.

— Vodi nas! — vzkliknejo vsi.

Hešam ben Soliman je mirno poslušal. Le po mrkem njegovem čelu se je videlo, da se bori sam s seboj.

Ko je nastala tišina, reče:

— Junaki in prijatelji moji! Lepo je in dobro, kar govorite. Moj dragi brat nam je storil veliko uslugo, ker nam je prinesel to pismo. To pismo nam priča, da naš sovražnik ne spi, nego da se je odločil navaliti na nas. Znano vam je, da je bila moja nakana drugačna. Mislil sem počakati, dokler še bolj ne povečamo mržnje naroda v Kordovi do hadžiba in lažikalifa. Ako je vse kordovsko meščanstvo z nami, je zmaga sigurna. Ali tako je naš posel težji in dokler se bomo borili proti kalifovim četam, moramo vedno paziti, da nas meščanstvo ne obkroži . . .

— Bodi, kakor hoče — reče Abubekr — jaz svetujem, da ne tratimo časa, nego na navalimo na naše sovražnike.

— Ti pozabljaš, da še ni vse pripravljeno — odvrne Hešam ben Soliman.

— Vse je pripravljeno — odvrne brat. — Jutri bi lahko bilo prepozno. Danes, ali kar je še bolje, navalimo takoj na kalifsko palačo. Sedaj še mislijo, da so varni. Iznenadimo jih. Splašili se bodo, ko začujejo nenadoma trombe pred palačo.

Ne bo šlo tako lahko, kakor misliš — odvrne Hešam.

— Ali rečem ti, da bo šlo vse gladko. Poslušaj me in ne bo ti žal. Ali hočeš čakati, da zbere Wadha el Ameri pomožne čete, ali ti je tako malo z tvojo glavo. Meni ni. Ni mi za to, da bi mi nataknili glavo na kol. In to nas čaka brez dvombe, ako se bomo obotavljali. Mar ne vidiš, da kipi kri v žilah naših plemenitih bratov in da njihove roke komaj čakajo, da se skopljejo v krvi naših sovragov. Mar ne vidiš, da je napočil čas naše zmage. Ako zamudimo ta trenutek, zamudimo vse.

— Dobro tedaj — odvrne Hešam ben Soliman. — Vidim, da je vaša želja za to, da udarima danes. Vendar želim, da še s svojimi glasovi potrdite svojo voljo. Oni, ki so zato, da se udari takoj, naj dvignejo roke.

(Dalje sledi.)

Ivan Cankar:

Ob grahu.

Poročena sta bila šest mesecev in sta se ljubila kakor prvi dan; nikoli ni bilo žal besede med njima. Sedaj sta po večerji v kuhinji in sta luščila grah. Med njima je stal na mizi velik jerbas, tako da sta si komaj videla v oči; grah sta metala v skledo, stroke pa na tla. Na steni je visela kuhinjska svetilka in je dremotno gledala na roke, ki so se poigravale v jerbasu ter se toplo dotikale druga druge.

Govorila sta skoraj šepetaje; čisto navadne stvari, zato da je srce lahko zadremalo ter si odpočilo.

"Včeraj, ko sem stala na pragu, je prišel mimo — kaj misliš, kdo?"

Nasmehnila se je prešerno; tudi on se je nasmehnil in ji je pogledal veselo v vesele oči.

"Kdo?"

"Tisti Matija . . . že zato ga nisem marala, ker mu je bilo Matija ime . . . tisti star, plešasti, kozjebradi Matija, ki me je snubil nekoč. Sladak obraz je napravil, v sto gub ga je spačil, premeril me je od vrha do tal, nazadnje pa me je pogladil po licu s tisto roko . . . tako kožo ima, kakor da bi nosil preohlapne sive rokavice . . . in je rekel: Eh, eh, no, no, no . . . Ti bi rekel: Kako rad te imam, duša kako rad! . . . on pa: Eh, eh, no, no, no! . . ."

Smejala se je tiho in mu je gledala v obraz; on je gledal v jarbas ter je vprašal šele čez par trenotkov:

"Po licu te je pobožal?"

Držala je strok med prsti in ga počasi odpirala.

"Zakaj bi me ne pobožal? Saj bi bil lahko moj oče!"

Vrgel je v skledo strok namesto graha.

"Ali treba ni! Sploh . . . čemu pa si stala na pragu?"

"Saj sem bila sinoči poleg, ko si pobožal natakarico, pa mi še na misel ni prišlo. . ."

"Natakarica je natakarica! Roka gre sama . . . iz navade . . ."

"Res . . . iz navade!"

"Kaj misliš, da hodim od krčme do krčme natakarice božat?"

"Kako bi se bila drugače roka navadila?"

"Tebi se je pač lice privadilo... kako bi drugače tako mirno pustila, še smejala si se?"

Obema so se tresle roke; luščile so dalje, ali dotikale se niso več; govorila sta šepetaje kakor prej, svetilka je gledala dremotno, stročje je šumelo.

Pogledala mu ni v oči, rekla je s spremenjenim, globljim, tišjim glasom:

"Ne samo natakaric . . , ne le iz navade . . ."

"Kaj misliš?"

Molčala je.

"Kar povej! Jaz nimam skrivnosti . . . jaz ne!"

"Kaj misliš?"

Molčal je.

"Zdaj, ko si začel, govori dalje! Vse do konca. Ti imaš skrivnosti, ti ne — kdo drugi ima skrivnosti?"

"Jaz ne stikam po tvojih pismih; ali spravi jih, da ne bodo ležala po mizah in policah!"

"Kakšna pisma?"

Zardel je, žila se mu je prikazala na čelu.

"Če uganjaš neumnosti, jih vsaj ne taji nikar! Ali sem ti kaj očital? Zaupal sem ti kakor svojim očem, zato sem molčal. Zdaj pa tajiš . . . kadar otrok taji, je kradel . . ."

Ustnice so se ji tresle, šle so na jok.

"Saj si bral, saj pravliš, da si bral! Kaj bi tajila? Kakšen greh, kakšno hudodelstvo?"

"Oj, kaj greh, kaj hudodelstvo! Malo sladkih besed, pa malo božanja, pa malo nezvestobice — kakšno hudodelstvo?"

"Ali vpije pismo od daleč, od koga je in kaj da je? daj bom trepetala, kadar pride pismonoša. Odpiraj pisma sam, ne kaži mi jih, ne mojih in ne svojih!"

"Svojih?"

"Jaz ne stikam za njimi po policah in predalih . . . tudi tistih nisem pogledala, ki so tako verno spravljena in z rdečim trakom prevezana!"

"Kar odveži jih, kar beri jih, ti, ki ne stikaš po policah in predalih! Povem ti celo kar naravnost, da sem jabolka klatil in grozdje kradel, predno sem te snubil!"

Nasmejala se je kratko, sunkoma.

"Čudno je, da se je držal tisti črni las celih šest mesecev tvojega rokava . . ."

"Kakšen las?"

"Črn! Kaj imam jaz črne lase?"

"Kje? Kdaj?"

"V nedeljo zjutraj. Blizu polnoči si v soboto prišel domov, po prstih si hodil, tiho si se slačil, jaz pa sem te slišala in videla. Ko sem zjutraj pogledala suknjo, je bil črn las na nji, dolg črn las!"

"Jaz nimam dolgih črnih las, tudi nobeden mojih prijateljev ne! Ne jaz . . . jaz nisem bil zaljubljen v tistega babje domiš'ega igralca, ki je poigraval s tenkimi bedri ter streljal z očmi na balkon . . . tudi sanjalo se mi ni o njem!"

"Kaj sem ti pravila, da se mi je sanjalo?"

Zasmejal se je sikaje izza zob.

"No, glej!"

Njene oči so bile motne, zastrte.

"Med balkonom in med odrom je bil parter. Ali ni ga bilo med tvojo nogo in nogo tiste ženske, ki je sedela po gledališču za najino mizo."

"Tudi ne med tvojo roko in roko tistega človeka, s katerim sta hkrati posegla po kruh?"

Močno so se jima tresle roke, jemala sta stroke hitro in previdno, da bi se prst ne dotaknil prsta; luščila sta dalje, grah je padal trkotaje v skledo, stročje je šumelo na tla.

"Kar reci, kar misliš . . . kar reci naravnost, da sem vlačuga!"

Gledal je predse, ustnice so mu trepetale, kri mu je šinila v lica. Sam ni vedel, kako se je zgodilo, da mu je siknilo izza zob kakor pljunek.

"Si!"

V tistem hipu je bil njen obraz ves miren, niti zardel ni; odgovorila je počasi in šepetaje.

"Torej sva si enaka . . . šele nocoj . . ."

Molčala sta obadva in sta luščila, dokler ni bil jerbas prazen. Nato je šla ona v izbo in je tam prižgala svečo, on je upihnil kuhinjsko svetilko in je šel za njo. Slačila sta se molče, molče sta legla v posteljo in sta se odela do vratu. On je gledal proti oknu, ona proti steni, kjer je visela velika podoba Matere božje. Začul je tiho, pritajeno ihtenje, stisnil je ustna, gledal je proti oknu in se ni ganil. Ihtenje je bilo glasnejše, narahlo se je stresla postelja.

"Mimi!"

Zakrila si je obraz z obema rokama.

"Mimi!"

Prijel jo je za roko, za obedve roki; izpod debelih solz se mu je smejalo dvoje rjavih oči, dvoje toplih ustnic.

Upokojeni rodoljub.

Fran Milčinski.

Ne rečem, če je človek pijan — pijanec, če ga ne posadiš v dim, smrad in šum, se pritoži, da je dolgčas! Toda trezen biti in trezen se voziti v nedeljo zvečer z dolenjskim vlakom proti Ljubljani, je hujše od vic! Ves vlak je pijan, kolikor ga je, še lokomotiva se kaj sumljivo zaletava po postajah.

Ono nedeljo sem imel opravka na Dolenjskem. Naneslo pa je tako, da sem zvečer, namenjen na vlak, trezen prišel na postajo, res trezen, saj pijančevanje je le gnusna navada, pijača pa je bila tudi bolj slaba.

Vlak je bil kakor potujoča menažerija. Čudni zverinski glasovi so se razlegali iz njega, za potnimi okni so se spenjala in premikala neznana bitja — ali so bili ljudje, ali so bile hijene, se ni dalo določiti.

Rejeni sprevodnik me je prijazno porinil v voz, češ, le noter v kurnik, da nas bo več.

V vozu je smrdelo in se kadilo, in videlo se ni nič. Iskal sem, kam bi sedel . . . Tačas se premakne vlak in to s takim sunkom, da sem koj našel svoj sedež in sicer na dolgih bedrih kmetskega mladeniča, ki je ležal in smrčal na klopi. Sedel sem s precejšnjo silo, kar mi je bilo jako žal, kajti olikan človek sem in ne ljubim klofut.

Mladenič se je zganil, ne vem, ali je zamrmral ali je zasmrčal, zdrامil se pa ni in kazalo je, da ostane mir ohranjen.

Nasproti so sedele tri ženske, glasne in vesele. Pri njih je sedel rejeni izprevodnik, tudi njemu je poznalo, da se vozi na dolenjskem vlaku. Nemara so se [illegible] bili tisti hip izmuznili iz [illegible] mina dotični propisi službene[illegible] navodila, ni mu bilo jasno, ali [illegible] ščiplje vozne listke ali naj ščip[illegible] lje ženske — pa je ščipal oboje.

Ženske tega seveda niso trpel[illegible] ker so bile tri vkupe. Z razpo[illegible] jenim vriščem so ga sunile od s[illegible] be, da je odletel in se vsedel [illegible] mojo stran. Pa bi bilo še vse d[illegible] bro, toda zgodilo se je, da je [illegible] del smrčečemu mladeniču baš [illegible] usta in nos ter mu nipoma in [illegible] meljito zaprl sapo: to pa je bi[illegible] napak.

Mladenič je bil pijan, kakš[illegible] pa; ali tako pijan vendar ne, [illegible] ne bi pogrešal sape. Krčevito [illegible] je obrnil in zarjul, jaz in izpre[illegible] vodnik sva skočila vsak v sv[illegible] kot, fant pa je planil kvišku [illegible] potem pričel se rotiti in priduš[illegible] ljubi moj človek: kaj takega [illegible] nisem slišal! Povedal ni prav[illegible] prav ničesar določenega, prekl[illegible] njal je le vobče, to pa v vseh [illegible] gah in načinih, takorekoč simf[illegible] nično ali absolutno, ustvarjaj[illegible] zgolj nekako splošno razpolo[illegible] nje, kakor pravijo glasbeniki. [illegible] kletvina se mu je vlekla br[illegible] konca in kraja kakor Wagner[illegible] va melodija.

Izbuljenih oči se je pri tem i[illegible] vajanju oziral počasi po vozu, [illegible] ko mu je pogled postal na me[illegible] sem hoteč si pridobiti njego[illegible] naklonjenost, mu izrekel sv[illegible] priznanje, da stari Slovani ni[illegible] znali tako kleti.

Popadel pa je te besede pri [illegible] robe koncu in je zarohnel, kaj [illegible] kdo in tristotisoč ogrskih ma[illegible] gastih hudičev, on je Slovan, [illegible] v dokaz temu je pri tej priči [illegible] tulil slovansko himno. Ta se je t[illegible] ko glasila iz njegovih ust . . .

"Mej duš Slovani, prekleti h[illegible] dič, naša reč slovanska, fiks La[illegible] don, sakramensko živo klije,

dokler, harduš krščen, n[illegible] verno srce, krucinal krvav, za n[illegible] narod bije!"

Vsi v vozu so vstali, se odkri[illegible] in zraven peli. Lepo ni bilo, pa n[illegible] nimivo: dragocen prispevek domačemu narodopisju. Še oč[illegible] naš bi bil rad slišal, kako ga m[illegible] li ta mladenič.

Toda splošno navdušenje je p[illegible] rabil rejeni izprevodnik, smuk[illegible] je vun in mene je potegnil seb[illegible]

Prerila sva se skozi tri dru[illegible] menažerijske vozove, take, kak[illegible] šnega sva pravkar zapustila; o[illegible] prl je majhen poseben oddel, s[illegible] mo štiri sedeže je imel, potisn[illegible] me je noter in vrata zopet zap[illegible]

Hvala Bogu! Tukaj se je da[illegible] dihati, tukaj je bil zrak rame[illegible] roma kakor na vrhu Triglava. B[illegible] sam človek je bil v tem oddelu. [illegible] kotu je sedel pri oknu, glav[illegible] sklonjeno v roki, in ker sem m[illegible] slil, da spi, sem rekel bolj se[illegible] nego njemu: "Lahko noč!"

A ni spal. Počasi je dvignil gl[illegible] vo, me pogledal, pokimal je in [illegible] globokom vzdihom odgovoril: "Lahko noč!"

Zdaj sem ga spoznal. Bil je g[illegible] spod F . . ., rodoljub, širom širn[illegible] slovenske domovine povsod zna[illegible] priljubljen in spoštovan. Od sre[illegible] me je veselilo, da sem naletel na [illegible] tako prijetnega družabnika, po[illegible] tolkel sem ga po rami in mu stre[illegible] sel roko. "Živio rodoljube!" se[illegible] rekel. "Kaj pa kaj narod in [illegible] četnjava in domovina, mili [illegible] kraj?"

Odkimal je z glavo. Zdaj se[illegible] zapazil nenavadno resni izraz nje[illegible] govega lica. Odgovoril je počas[illegible] in nepremično je zrl predse: "Narod in očetnjava in domovi[illegible] na, mili kraj, kaj vem, kaj je z[illegible] njimi! Zanje gre zdaj skrb mlajš[illegible] šim in poklicanejšim, jaz sem [illegible] star, onemogel, nesposoben, ja[illegible] sem — upokojen rodoljub. Bri[illegible] ko se je zasmejal in glavo sklonil [illegible] v roki. Bil je videti močno po[illegible] trt, nekaj hudega se mu je morda [illegible] pripetilo.

Polagoma mi je razodel, kaj.

(Konec prihodnjič.)

Vremenoslovje.

Groga se je opil in v pijanosti [illegible] udaril s čelom nekam, da si je na[illegible] pravil precejšnjo rano. Drugo jutro si je "pripopal" na čelo velik[illegible] obliž.

Od kedaj pa imaš ta oblak? — [illegible] ga je vprašal Martin, ko ga je vi[illegible] del.

O to, — odvrne Groga, — je le [illegible] od včerajšnje megle.

Štedljivost.

Višek štedljivosti je, ako moš[illegible] svojo ženo na rokah nosi zato, da [illegible] ne raztrga črevljev.